

Vereniging van vrijwilligers in de archeologie

AWN-Nieuwsbrief, februari 2016

Onder redactie van de secretaris en voorzitter

secretaris@awn-archeologie.nl

In deze Nieuwsbrief

1. Voorwoord
2. Zaterdag 27 februari
3. Uitnodiging voor de 65e Algemene ledenvergadering op zaterdag 9 april 2016 in Eindhoven.
4. Naar een beleidsplan 2017-2021
5. Nieuws over websites en websites van afdelingen
6. Foto's voor het jaarverslag
7. Weblog
8. Leden werven
9. Laatste oproep voor de Bronzen Legpenning
10. De Erfgoedwet is vanaf 1 juli a.s. van kracht.....
11. Omgevingswet
12. Afdelingsarchieven
13. AWN en Facebook
14. Mijn laatste.....

1. Voorwoord

Het achter ons liggende verenigingsjaar was wederom een actief en interessant jaar. Westerheem, de nieuwsbrieven van de afdelingen, de jaarverslagen, de websites, etc. geven een mooi beeld van wat de AWN doet en betekent voor ons erfgoed. Voor dit jaar staan weer veel activiteiten te doen. Als hoofdbestuur blijven wij graag op de hoogte van uw activiteiten en zullen die, waar nodig en mogelijk, ondersteunen. Laat ons uw wensen en behoeften weten. Dit jaar zullen in het hoofdbestuur drie leden aftreden. Kees Daleboudt en Fred van den Beemt, statutair en Akke de Vries vanwege haar vele werkzaamheden. Een vierde "lid" van het bestuur, Ineke van der Scheur zal haar pen als notulist neerleggen. Fijn om te vermelden is, dat voor de bestuursfuncties opvolgers klaar staan om het stokje over te nemen. Voor de functie van secretaris staat Cristel Metsch klaar en voor de opvolging van Akke de Vries, in de functie van hoofdredacteur Westerheem, William ten Brink. Voor de functie van notulist, met de mogelijkheid van een vergoeding, is nog geen opvolger/ster. Wie wil Ineke opvolgen? Heeft u zelf interesse of weet u iemand anders, neem dan contact op met voorzitter Tonnie van de Rijdt. De omschrijving van de functie staat in de Westerheem van oktober.

2. Zaterdag 27 februari

Archeologie en educatie - Kom ideeën opdoen voor uw educatie- en PR activiteiten

De AWN – NJBG Werkgroep Jeugd en Erfgoededucatie heeft de afgelopen jaren diverse studenten een stageplek aangeboden. Dit resulteerde - met name bij de stagiaires van de Hogescholen en bij hen die de Maatschappelijke stage volgden- in een aantal goed doordachte- en mooi vormgegeven lespakketten. Zo ontstond een variatie aan bruikbare ideeën voor het invullen van de lessen.

Ook voor de AWN zijn deze lessen van grote waarde: zij kunnen worden toegepast bij het organiseren van aantrekkelijke archeologisch gerelateerde activiteiten voor het jonge en het iets minder jonge publiek. Kortom voor iedereen van jong tot oud.

Een aantal afdelingen, zoals NW Overijssel, Eindhoven en Lek- en Merwestreek is al komen kijken in Arnhem, maar ook de andere afdelingen krijgen daarvoor de gelegenheid:

4. Naar een beleidsplan voor de jaren 2017-2021

We hebben het al een aantal malen vermeld. We zijn een nieuw beleidsplan aan het maken en daarvoor aan het nadenken over onze missie en koers. Dat doen we samen met de afdelingen. We gaan daarvoor als landelijk bestuur bij de afdelingen op bezoek. Er zijn tot nu toe zo'n 10 gesprekken met afdelingen gehouden. Met de overige afdelingen zijn de gesprekken gepland in de loop van

februari en begin maart. De tot nu toe gevoerde gesprekken zijn van beide kanten als nuttig en positief ervaren. Voor ons als landelijk bestuur is het heel verhelderd te zien waar de kracht en waar de vragen en dilemma's van afdelingen liggen. Wat daar uiteindelijk aan gezamenlijke tendensen uit komt is nu nog moeilijk te zeggen.

De resultaten van deze gesprekken gaan we verwerken in een notitie voor de ALV over onze koers vanaf 2017. Dit samen met de uitkomsten van een 'heidag' die we eind oktober met het hoofdbestuur hebben gehouden.

Die notitie is een discussiestuk. De volgende stap wordt een discussie samen met onze externe partners. Daar gaan we een bijeenkomst voor organiseren in september.

Op de Afgevaardigdendag in november bespreken we de hoofdlijnen voor het nieuwe beleid. Op de ALV in april 2017 hebben dan de leden het laatste woord en stellen we het beleidsplan 2017-2021 vast.

Ter overbrugging zullen we op de ALV dit jaar al wel het beleid voor 2016 ter goedkeuring voorleggen.

5. Nieuws over website en afdelingssites

De nieuwe site is sinds zomer 2015 in de lucht. Deze is gebouwd op een ander systeem dan de oude site (Wordpress). Alhoewel de site daardoor veel meer mogelijkheden heeft, heeft ze moeite met afdelingssites die in het oude systeem (Joomla) zijn gemaakt. Inmiddels hebben we een vrijwilliger gevonden, Jeroen Dijkstra, die helemaal los is op Wordpress. Jeroen is nu bezig om ervoor te zorgen dat bovenstaande problematiek wordt opgelost. Tegelijk gaan we aan de slag om te helpen met het omzetten van afdelingssites naar het nieuwe systeem. Daarvoor zijn al enkele afdelingen gevraagd om als eerste over te gaan. Heel 2016 zal in het teken staan van dit proces. Webbeheerders met vragen kunnen altijd contact opnemen via prcommunicatie@awn-archeologie.nl.

Tegelijk gaan we naast de website de Facebook (FB) site verder ontwikkelen. FB zal meer in het teken staan van snel nieuws van de AWN, terwijl de website zich meer richting "bron van kennis" voor de leden zal ontplooiën. De site is daarnaast het officiële visitekaartje van de AWN, waar mensen lid kunnen worden en kunnen vinden waar we voor staan. Ook Westerheem zal een meer prominente rol op de site gaan vervullen, waarbij ook de aanschaf van boeken, Westerheems, etc. mogelijk wordt. Om dit mogelijk te maken zal op korte termijn de inhoudsopgave van de site wijzigen. Voor de inhoud blijven de verschillen werkgroepen verantwoordelijk overigens.

6. Foto's voor het jaarverslag

Ook dit jaar zullen we als AWN een 'glossy' jaarverslag maken, maar vooral een samenvatting van de activiteiten van de afdelingen. Daarvoor zijn foto's nodig. Dus als u wilt dat uw afdeling op een mooie wijze in het verslag komt, zorg er dan voor dat u ook foto's in een goede resolutie bijsluist als u het verslag opstuurt.

7. Weblog

De AWN beheert een weblog op de site van Archeologie Magazine. Wilt u uw afdeling in een bijzonder daglicht stellen of wilt u iets anders boeiends melden, schrijf dan een column en stuur deze naar prcommunicatie@awn-archeologie.nl

8. Leden werven

Het is geen geheim dat het in stand houden of liever laten groeien van ons ledental essentieel is voor ons voortbestaan van de AWN. Vanuit de WG PR&C wordt een handleiding ontwikkeld hoe we het

beste leden kunnen werven, maar ook hoe we leden kunnen houden die lid zijn geworden. De afdelingen spelen hier een centrale rol. Alle afdelingen zullen worden betrokken bij dit proces.

9. Laatste oproep om leden te nomineren voor de Bronzen legpenning

Jaarlijks wordt een oproep gedaan om leden die zeer verdienstelijk zijn voor de AWN te nomineren. Vorig jaar is de Bronzen legpenning uitgereikt aan Fré Spijk voor zijn verdiensten bij de activiteiten voor afdeling 20.

Als u een persoon kent, die gezien de prestaties als vrijwilliger in de archeologie in aanmerking komt voor de Bronzen legpenning, laat het ons weten. U kunt hem of haar tot uiterlijk 15 maart 2016 nomineren. Stuur uw nominatie naar de landelijk secretaris, Graag verwijzen wij naar het 'reglement bronzen legpenning'. Deze staat op de website. Wilt u deze per mail ontvangen? Stuur een mailtje naar de secretaris, secretaris@awn-archeologie.nl

10. De Erfgoedwet is vanaf 1 juli a.s. van kracht.....

Wat betekent de vaststelling van de Erfgoedwet voor de AWN?

Op 9 december vorig jaar heeft ook de Eerste Kamer de Erfgoedwet aangenomen. De wet bundelt de wetgeving inzake (materieel) erfgoed, een goede zaak ook naar onze mening. We betreuren echter dat deze gelegenheid niet is benut om enkele tekorten in de huidige wetgeving op te lossen. Zoals het ontbreken van inhoudelijk kaders voor het gemeentelijke beleid en het ontbreken van verantwoordelijkheden en financiering voor publieke betrokkenheid.

Aan dat eerste punt is mede door onze signalen naar Kamerleden in de discussie in beide Kamers de nodige aandacht besteed. Hoewel de minister steeds stelt dat erfgoedbeleid bij gemeenten in goede handen is, heeft ze in de Eerste Kamer toegezegd dat beleid te zullen monitoren en daar, na 3 jaar verslag te zullen doen. Wij hebben daarop de RCE gevraagd hoe die monitor zal gaan plaats vinden. Inmiddels zijn we door de RCE actief betrokken bij het opzetten van die monitor. Wij krijgen signalen dat een aantal gemeenten de archeologische monumentenzorg wel op een heel laag pitje heeft gezet. Ons doel met een monitor is zichtbaar te krijgen op wat voor schaal dit speelt.

Certificering

Een voor archeologie belangrijke verandering van de Erfgoedwet is dat de bevoegdheid voor opgraven overgaat van een vergunning van de RCE naar een stelsel van certificering. Een certificaat wordt verplicht voor Inventariserend veldonderzoek overig (=booronderzoek), IVO proefsleuven en opgraven. Vrijwillige certificering is mogelijk voor bureauonderzoek, PvE, specialistisch onderzoek en depotbeheer. Voor Inventariserend veldonderzoek en opgraven zijn er afzonderlijke certificaten voor landbodems en waterbodems. KNA-protocollen zijn voor deze certificering voor de kritieke processtappen toetsbaar gemaakt. Bedrijven en gemeentelijk diensten zullen jaarlijks op een aantal onderdelen worden getoetst en eens per vier jaar wordt bepaald of de organisatie (nog steeds) aan alle eisen voldoet en een certificaat krijgt of behoudt.

Naast de controle voor werken volgens de protocollen moet voor certificering ook aan organisatorische eisen worden voldaan. Deze zijn vastgelegd in een Beoordelingsrichtlijn (BRL) en die omvat onder andere eisen over de organisatie van het werkproces en eisen aan vakbekwaamheid. Daarin is ook een regeling opgenomen voor de inzet van vrijwilligers. Daarover later meer in deze nieuwsbrief.

Aan advisering en directievoering worden helaas in dit systeem geen eisen gesteld. Daar hebben wij wel voor gepleit, want daar zitten juist grote risico's voor geen of onvoldoende passend onderzoek. De verantwoordelijkheid daarvoor wordt nu geheel overgelaten aan het bevoegd gezag (veelal de gemeente) en de opdrachtgevers (de verstoorders). En daar biedt de Erfgoedwet, zoals we al eerder constateerde, nu juist geen kaders voor.

Binnen de AWN is wel eens geopperd of wij als AWN een certificaat zouden kunnen gaan aanvragen. Afgezien van de vraag of dat wenselijk is, is dat niet haalbaar. Een van de ons door ons volmondig

overschreven eisen is dat een te certificeren organisatie tenminste één senior archeoloog (of senior prospector voor een certificaat booronderzoek) in vaste dienst moet hebben.

Zie voor de KNA protocollen en BRL <http://www.sikb.nl/protocollen> - archeologie

Register

In de KNA-protocollen wordt aangegeven wie voor welke stappen binnen dat protocol bevoegd is.

Zoals wat mag een bachelor archeoloog doen, wat een master archeoloog en wat is voorbehouden

aan een senior archeoloog. Dit wordt in de KNA en BRL de actor genoemd. Bijlage 4 van de BRL omschrijft per actor aan welke opleidingseisen en welke ervaringseisen iemand moet voldoen om een bepaalde actorstatus te krijgen. De bedoeling is daar ook 'onderhoudseisen' bij op te nemen. Dat bleek te veel haken en ogen te hebben om al rond te krijgen. Dat zal dus later komen.

Een organisatie moet voor haar eigen medewerkers maar ook voor in te huren krachten controleren wat hun actorstatus is en dat bij het certificeringsonderzoek kunnen aantonen. Om veel administratieve rompslomp te voorkomen komt er een actorregister. Daar kan iemand zijn of haar actorstatus laten vastleggen.

Motivatie wijziging AB

- ethisch: bodemarchief is eindig, opgravingen destructief, dus altijd streven naar onderzoek volgens (minimale) eisen KNA
- vooronderzoek kan (nagenoeg) altijd uitwijzen of vervolgonderzoek noodzakelijk is: zo nee, evt. waarnemingen door amateurs, zo ja, dan reguliere opgraving

Omdat iemand, zonder de vereiste opleiding maar wel met de nodige ervaring ook over de vereiste vakbekwaamheid kan beschikken komt er een 'hardheidclausule'. Daarbij kan bij het Centraal College van Deskundigen (CCvD) een erkenning als actor worden aangevraagd. In de huidige voorstellen zou die regeling alleen gelden voor een overgangperiode. In de adviescommissie is gepleit voor een blijvende mogelijkheid. Voor een zeer ervaren amateurarcheoloog ligt hier dus een optie zich te laten registreren. Zie voor meer informatie voor de registratie

http://www.sikb.nl/richtlijnen_detail.aspx?id=13413

Inzet vrijwilligers bij gecertificeerde organisaties

Op ons voorstel is in de BRL ook een regeling opgenomen voor assistentie door vrijwilligers.

Die regeling houdt in:

- De organisatie mag vrijwilligers inzetten bij werkzaamheden die niet voorbehouden zijn aan een actor. Er worden geen nadere competentie-eisen aan deze vrijwilligers gesteld.

Toelichting

De inzet van vrijwilligers dient een maatschappelijk doel, zoals publieksparticipatie of extra benodigde capaciteit die niet meer toe te rekenen is aan de opdrachtgever (bijvoorbeeld wijziging vergunning, extra onderzoek, etc.). Deze inzet wordt – in voorkomende gevallen – bevorderd door het bevoegd gezag middels het Programma van Eisen.

Inzet van vrijwilligers vanuit een commercieel perspectief is expliciet uitgesloten.

- De inzet van vrijwilligers wordt opgenomen in het Plan van Aanpak.
- Voor de inzet van vrijwilligers dient de organisatie een "reglement bij inzet vrijwilligers" of een "model-samenwerkingsovereenkomst vrijwilligers" te hebben. Deze geldt voor zowel de organisatie als voor de in te zetten vrijwilligers.
- Hierin wordt ten minste opgenomen:
 - De inzet van vrijwilligers dient een maatschappelijk doel en wordt niet ingegeven vanuit een commercieel aspect;
 - aard van de overeenkomst (geen arbeidsverhouding), inclusief regelingen t.a.v. verzekering en evt. onkostenvergoeding;
 - verplichtingen voor de vrijwilligers voor het omgaan met vondsten en externe informatie;
 - Dat vrijwilligers altijd werken op instructie van en onder fysiek toezicht van de leidinggevende op het werk en dat zij zich dienen te houden aan de hen gegeven instructies met betrekking tot hun werkzaamheden, hun aanwezigheid en veiligheid;
 - de leidinggevende op het werk op basis van zijn oordeel over het gedrag en het functioneren van een vrijwilliger, deze de toegang tot de werkzaamheden kan ontzeggen;
 - dat vrijwilligers geen werkzaamheden uitvoeren die volgens deze BRL en of de protocollen door een actor moeten worden uitgevoerd;
 - een gezamenlijke evaluatie van de inzet van vrijwilligers en het openbaar beschikbaar stellen van deze evaluatie.

Vooraf van belang is dat maatschappelijk doel. Vrijwilligers mogen dus niet worden gebruikt als goedkope arbeidskrachten, ter vervanging van eigen medewerkers of om goedkoop te kunnen offeren. Daarom is ook die openbaar beschikbare verslaglegging van belang. Dat is een zekere controle op die inzet maar laat ook, en dat is voor ons nog veel belangrijker, het maatschappelijk nut zien van vrijwilligers.

Uitzonderingen: opgraven door vrijwilligers

De Erfgoedwet biedt de mogelijkheid uitzonderingen te maken op de eis voor certificering en die uitzondering komt er ook voor vrijwilligers (verenigingen voor amateurarcheologie). Dit gaat geregeld worden in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Vrijwilligersorganisaties die archeologiebeoefening als doel in hun statuten hebben staan mogen ook zonder certificaat opgraven op terreinen die door een gemeente zijn vrijgesteld van archeologisch onderzoek.

Hier liggen kansen voor ons, die moeten leren benutten! Want hier kunnen archeologisch heel interessante terreinen onder vallen, zeker voor de lokale geschiedschrijving. Onderzoek is bijvoorbeeld dan niet verplicht omdat het om een klein terrein gaat, dat onder de vrijstellingsgrenzen valt. Of om een terrein dat grotendeels verstoord is maar waar desondanks het nodige valt waar te nemen. Aan het benutten van die kansen zullen we later dit jaar op andere wijze nog aandacht besteden.

Metaaldetectie

Metaaldetectie (en dan met name vondsten uitgraven) is onder de huidige wetgeving verboden. Zo'n volledig verbod is niet te handhaven en ook niet wenselijk. Met de AMvB zou ook hier een betere regeling voor moeten komen. Het eerste ontwerp voor de AMvB loste de problemen voor metaaldetectie geenszins op. Metaaldetectie zou verboden blijven op alle gebieden die in bestemmingsplannen een archeologische bestemming hadden. Als AWN hebben we bij de minister en beide Kamers gepleit voor een betere regeling. Dat heeft aansluitend ook de DDA gedaan. Die betere regeling lijkt er nu te komen, we hebben hierover overleg met de RCE. De nieuwe tekst zal waarschijnlijk in april bekend worden. We informeren alle afdelingen zodra die tekst bekend is. Legalisering van metaaldetectie moet gepaard gaan met melding van alle archeologisch relevante vondsten. Daarin ligt ook een taak voor ons als AWN, door contacten te hebben met detectorzoekers en hen informatie en voorlichting te geven. Dit samen met de DDA. Ook daar zullen de komende maanden op terugkomen.

De RCE organiseert op 25 maart een bijeenkomst over uitwisseling en borging van kennis over metaalvondsten: Lood en oud ijzer. De bijeenkomst staat in het teken van inventarisatie van collecties metaalvondsten, het uitwisselen van gegevens en kennis en het vastleggen en beschikbaar stellen hiervan. We hopen dat daar ook veel AWN-ers komen en hun stem laten horen. Meer informatie over deze bijeenkomst vindt u [hier](#)

<http://www.mailinglijst.nl/mailings/show.aspx?mai=137273&mem=3135&a=11576589>

11. Omgevingswet

De huidige Monumentenwet gaat voor een deel over naar de Erfgoedwet en voor een deel ook naar de Omgevingswet. Zo komt de verplichting voor gemeenten om bij bestemmingsplannen rekening te houden met cultureel erfgoed, waaronder archeologie, in de Omgevingswet. Alsook de eisen die voor behoud en bescherming aan omgevingsvergunningen kunnen worden gesteld. Die Omgevingswet wordt voor ons dus ook van groot belang en dan vooral een viertal AMvB behorende bij deze wet. Dit voorjaar (waarschijnlijk april) vindt er over deze AMvB een openbare internetconsultatie plaats. Dan kan iedereen een reactie geven op de voorgestelde regelingen. Als landelijk bestuur gaan we daar zeker goed naar kijken. Wie daar ook graag bij betrokken wil worden kan dat aan ons doorgeven.

12. Afdelingsarchieven

De vereniging bestaat dit jaar 65 jaar. Dit betekent dat er van al het werk dat de AWN in al die jaren heeft uitgevoerd, ook een aanzienlijk archief is opgebouwd. Een deel van het archief van het hoofdbestuur staat in het Rijksarchief van Noord-Holland te Haarlem. Het deel van 2000 tot en met 2015 zal binnenkort bij het RA in Haarlem worden gedeponneerd. Niet alleen het hoofdbestuur vormt een archief. Ook afdelingen archiveren activiteiten, onderzoeken, opgravingsrapporten, foto's, films, etc. Vraag is hoe het staat en gaat met de afdelingsarchieven. Worden de belangrijkste documenten

bewaard? Afdelingsarchieven bevatten schat aan informatie om te behouden voor het nageslacht. Gaat het archief bij een secretariaatswisseling één op één over naar de nieuw benoemde secretaris? Wij vragen jullie aandacht en medewerking om zorgvuldig om te gaan met de afdelingsarchieven. Bij vragen hierover, neem contact op met het hoofdbestuur.

13. De AWN en Facebook

Als AWN zijn we een vereniging van afzonderlijke afdelingen. De kracht van het samen in een landelijke vereniging zitten is o. a. dat afdelingen ervaring en kennis kunnen uitwisselen met andere afdelingen. Ook vragen, vondsten, activiteiten en probleemstellingen kunnen op deze wijze worden uitgewisseld.

Als AWN hebben we een twee landelijke Facebook (FB) sites: een besloten en een open site. Deze sites zijn een prima middel om bovengenoemde uitwisseling gestructureerd te laten plaatsvinden. Zeker op de gesloten site vindt er actieve ervaringsuitwisseling plaats.

Als WG PR&C willen we dit proces wat structureler en algemeen bekend stellen. Ook willen we het beheer van de site wat duidelijker maken naar de leden toe.

Daarom de volgende vragen:

- In hoeverre heeft uw afdeling behoefte aan een landelijke FB site om ervaring en vragen uit te wisselen tussen alle AWN leden?
- Heeft de afdeling behoefte aan een andere wijze van ervaringsuitwisseling?
- Maakt u al gebruik van de FB site?
- Wilt u een eventuele uitwisseling in een besloten of een openbare site laten plaatsvinden?

U wordt vriendelijk verzocht om uw antwoorden en eventuele verdere vragen te sturen naar prcommunicatie@awn-archeologie.nl.

Alvast hartelijk dank en met vriendelijke groet,
Paul Flos
Vz WG PR&C
paulflos@hotmail.com

14. Mijn laatste.....

Beste AWN-ers, Beste lezers,

Dit is voor mij de laatste Nieuwsbrief die ik samen met Tonnie van de Rijdt heb samengesteld. Na acht jaar het landelijk secretariaat te hebben mogen voeren, zal ik op 9 april a.s. statutair moeten aftreden. Ik wil jullie allen bijzonder dank zeggen voor de fijne samenwerking.

Binnen de AWN zal ik jullie zeker tegen blijven komen. Vanuit AWN Afd. 1 Noord-Nederland, zal ik samen met het bestuur aldaar, activiteiten organiseren en de AWN op de kaart blijven zetten! Met name zal ik mij inzetten aan de verdere implementatie van archeologische erfgoededucatie bij het basisonderwijs in Noord-Nederland.

Ik wens jullie alle goeds en DANK voor de prettige samenwerking!

Fred van den Beemt.

